МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ (ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ) ТА НАВЧАЛЬНОЇ (ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИК

Спеціальність 013 Початкова освіта

Рівне-2025

УДК 378.001.85-057.875(07)
ББК 74.580.26

Організація навчальної (пропедевтичної) та навчальної (психолого-педагогічної) практик. Методичні рекомендації з проведення навчальної (пропедевтичної) та навчальної (психолого-педагогічної) практик для здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 013 Початкова освіта / Рівненський державний гуманітарний університет: Р.Л.Сойчук, О.М.Третяк, Т.В.Яковишина, О.В.Боровець, О.А.Гудовсек, А.П.Веремчук, О.М.Синьчук. Рівне: РДГУ, 2025. 44 с.

У методичних рекомендаціях міститься систематизована інформація щодо методології та технології з проведення навчальної (пропедевтичної) та навчальної (психолого-педагогічної) практик здобувачами ступеня вищої освіти педагогічного факультету.

Даються рекомендації до виконання завдань практики, поради та вимоги до оформлення звітної документації, оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів освіти.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти МЕГУ ім. С.Дем'янчука **О.О.Красовська**

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти РДГУ **Костолович Т.В.**

Рекомендовано до друку кафедрою педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти РДГУ, протокол № 6 від 30 червня 2025 р.

ЗМІСТ

Передмова 4
Пояснювальна записка 5

Методологічні підходи до проєктування практики 9
1. Загальні положення про організацію і проведення практики 9
2. Обов'язки учасників педагогічної практики 9

Зміст навчальної (пропедевтичної) практики **12**
Зміст навчальної (психолого-педагогічної) практики **14**
Кваліфікаційні вимоги до професійних знань, умінь та навичок студента-практиканта **16**
Звітна документація з навчальної (пропедевтичної) практики 16
Звітна документація з навчальної (психолого-педагогічної) практики 16
Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти 17
Критерії оцінювання практики 18
Шкала оцінювання 18

Методичні рекомендації до оформлення звітних документів практики 19
Зразок титульної сторінки папки практики 19
Орієнтовна схема змісту звіту 20
Зразок оформлення титульної сторінки щоденника 21
План-схема щоденника 22
Зразок оформлення титульної сторінки конспекту уроку 22
План-проєкт уроку 23
Схема спостереження уроку 24
Програма психолого-педагогічного аналізу уроку 25
Матриця аналізу уроку 27
Аналіз педагогічного досвіду вчителя 30
Програма вивчення особистості учня та складання психолого-педагогічної характеристики 31
Соціальний паспорт класу 35
Журнал обліку роботи 36

Список рекомендованих джерел **40**

Передмова

Загальною метою практики є поглиблення теоретичних знань, оволодіння практичними уміннями та навичками, розвиток педагогічного мислення, проведення уроків та виховних заходів різного типу із застосуванням інноваційних прийомів і методів навчання та виховання, здійснення аналізу й самоаналізу різноманітних форм організації освітнього процесу.

У відповідності до стандарту вищої освіти, підготовка вчителів початкових класів передбачає організацію навчальної (пропедевтичної) та навчальної (психолого-педагогічної) практик [далі – практика]. Її проходження обов'язкове для всіх здобувачів, які навчаються за спеціальністю 013 Початкова освіта.

Практика проводиться згідно з вимогами навчального плану, її тривалість регламентується часом (навчальна (пропедевтична) – 4 тижні; навчальна (психолого-педагогічна) – 4 тижні), визначеним в графі навчального плану. Нормативною базою організації практики здобувачів освіти є Наказ Міністерства освіти і науки України № 93 від 08.04.93 р, про затвердження Положення про проведення практики студентів закладів вищої освіти України, та Наказ ректора Рівненського державного гуманітарного університету «Про організацію та проведення педагогічної практики Рівненського державного гуманітарного університету», де зазначається мета, зміст і завдання професійної діяльності здобувачів освіти під організаційно-методичним керівництвом викладачів закладів вищої освіти та вчителів ЗЗСО І ступеня.

Загальною метою практики є поглиблення теоретичних знань, оволодіння практичними уміннями та навичками, розвиток педагогічного мислення, проведення уроків та виховних заходів різного типу із застосуванням інноваційних прийомів і методів навчання та виховання, здійснення аналізу й самоаналізу різноманітних форм організації освітнього процесу.

Під час пропедевтичної та психолого-педагогічної практик здобувачі освіти педагогічного факультету спеціальності 013 Початкова освіта зобов'язані:

- виконувати правила внутрішнього розпорядку закладу освіти, розпорядження адміністрації школи, групових керівників практики, стежити за дотриманням правил техніки безпеки і охорони праці, бути прикладом ввічливості, організованості, працелюбства;
- виконувати всі види робіт, які передбачені програмою практики, добросовісно готуватись до проведення дорученої освітньо-виховної роботи з дітьми;
- бути обов'язково присутніми в освітніх закладах (базах практики).

Пояснювальна записка

Практика відіграє важливу роль у системі підготовки майбутнього вчителя початкових класів. Це особлива форма навчальної діяльності.

Специфікою навчальної (пропедевтичної) та навчальної (психолого-педагогічної) практик є те, що вона максимально наближена до реальних умов майбутньої професійної діяльності. Здобувачі освіти на період практики стають членами педагогічних колективів шкіл, повинні виконувати розпорядок школи, керуватися єдиними завданнями та вимогами, працювати за визначеним планом роботи, дотримуються трудової дисципліни.

Метою навчальної (пропедевтичної) та навчальної (психолого-педагогічної) практик є ознайомлення студентів з системою роботи освітнього закладу І ступеня (бази практики), підготовка здобувачів освіти до виконання обов'язків учителя початкових класів; розвиток практичних умінь та навичок; виховання у студентів потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Серед загальних **завдань** практики спеціальності 013 Початкова освіта визначено:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань;
- формування і розвиток у майбутніх педагогів вмінь і навичок, професійно значущих якостей особистості;
- вивчення сучасного стану освітньо-виховної роботи в школах та надання їм посильної допомоги в роботі з школярами;
- вивчення передового педагогічного досвіду;
- виховання любові до обраної професії, формування педагогічних інтересів, нахилів, розвитку творчого підходу до педагогічної діяльності;
- застосовування знань та умінь, набутих під час вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу в професійній діяльності;
- закріплення, поглиблення, збагачення психолого-педагогічних та спеціальних знань з різних предметів, використання їх при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;
- формування у здобувачів освіти навичок організації виховної роботи з дітьми, спираючись на знання з психології, педагогіки та фізіології, враховуючи індивідуальні особливості школярів;
- підготовка до проведення в школі занять із застосуванням активних та інтерактивних методів навчання і виховання;
- виконання функцій керівника в учнівських колективах, проведення індивідуальної роботи з учнями;
- виховання стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті, виробленні творчого підходу до педагогічної діяльності;
- ознайомлення з сучасним станом освітньо-виховної роботи в закладах освіти І ступеня.
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності вчителів початкових класів.

На момент проведення практики здобувачі повинні **знати:**

1) сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти і зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту;
2) вимоги програми до знань, умінь і навичок учнів з кожного предмета (по класах):
3) зміст, структуру і методичний апарат шкільних підручників;
4) зміст, структуру і методику уроків різних типів;
5) норми і критерії оцінювання знань, умінь та навичок учнів початкової школи з кожного предмета.

Якість проведення практики залежить від:

- теоретичних знань кожного навчального предмета початкової школи;
- володіння методикою навчання та виховання учнів молодшого шкільного віку;
- уміння поєднувати теоретичні і практичні знання, уміння та навички;
- добросовісного ставлення до виконання обов'язків практиканта;
- доброзичливого ставлення до педагогічного колективу школи;
- адекватного сприйняття рекомендацій групових керівників практики.

Для успішного проходження практики здобувачі освіти повинні володіти не лише фаховими знаннями, уміннями та навичками, необхідними для майбутньої професійної діяльності, але й загально спеціальними **уміннями:**

1. Конструктивні вміння:

- складати індивідуальні плани роботи;
- визначати і формулювати цілі уроку – навчальна, виховна, розвивальна;
- забезпечувати їх здійснення оптимальними методичними засобами;
- відбирати навчальний матеріал, встановлювати пропорційне взаємовідношення між компонентами навчального матеріалу;
- відбирати методи і засоби навчання, адекватні цілям і змісту навчального матеріалу, психолого-педагогічним особливостям учнів класу;
- планувати навчальну діяльність учнів і способи її організації;
- визначати тип і структуру уроку;
- складати тематичні і поурочні плани уроків;
- створювати необхідні допоміжні засоби навчання для проведення занять.

2. Мобілізаційні вміння

- активізувати і розвивати пізнавальну діяльність учнів забезпечувати увагу, запам'ятовування, осмислення навчального матеріалу;
- дотримуватися актуалізації наявних знань, формувати нові на основі базових

3. Організаційні вміння:

- організовувати виконання розробленого плану уроку;
- забезпечувати навчально-пізнавальну діяльність учнів згідно з планом уроку;
- раціонально поєднувати на уроках та виховних заходах колективні (фронтальні, групові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням їх особливостей;
- управляти навчальною діяльністю школярів;
- описати і організувати навчальне робоче місце школярів;
- методично доцільно застосовувати інноваційні та інтерактивні технології навчання, різноманітні допоміжні засоби навчання;
- адекватно, справедливо оцінювати досягнення кожного учня;
- ефективно організовувати свою діяльність і свій час.

4. Комунікативні вміння:

- уміння встановлювати правильні взаємовідносини з учнями і між учнями, з учителями школи і з батьками;
- створювати сприятливе освітньо-виховне середовище для розвитку інтересів, здібностей та нахилів школярів;
- здійснювати зворотний зв'язок з учнями в процесі навчання;
- проявляти до учнів увагу, емпатію, зберігати діловий тон, педагогічний такт;
- регулювати міжособистісні стосунки в групі, уміло орієнтуватися в педагогічних ситуаціях;
- керувати власними емоціями, поведінкою в процесі взаємовідносин з учнями.

5. Інформаційні вміння:

- формувати в учнів предметні знання;
- передавати навчальну інформацію в строгій логічній послідовності, використовуючи індуктивний і дедуктивний способи формування знань, пов'язуючи її з попередніми темами і здійснюючи міжпредметні зв'язки;
- передавати знання учням, вільно користуючись методами усного викладу матеріалу, працюючи з підручниками, таблицями, зошитами з друкованою основою та іншими засобами навчання, ТЗН в доцільному їх поєднанні, з урахуванням міста навчального матеріалу, вікових особливостей дітей молодшого шкільного віку, рівня їх мотивації;
- використати різноманітні методи і форми перевірки знань учнів;
- об'єктивно оцінювати відповіді учнів, коментувати оцінки;
- задаючи домашнє завдання, проводити короткий інструктаж.

6. Виховні вміння, освітня діяльність

- формувати науковий світогляд учнів;
- здійснювати моральне, фізичне, трудове, естетичне виховання як через навчальний матеріал, виховні заходи та і шляхом встановлення міжпредметних зв'язків;

• здійснювати виховання учнів у ході позакласної роботи при виконанні обов'язків класного керівника;

• використати інтеграційні методи навчання і виховання;

• організовувати пізнавальне спілкування учнів початкової школи.

6. Розвивальні вміння:

• здійснювати розвивальне навчання школярів, проводячи навчання на різних рівнях складності;

• включати в навчання, у тому числі для виконання самостійних робіт, типові і проблемні завдання;

• здійснювати діагностику сформованості основних сфер індивідуальності школяра, використати засоби їх розвитку в процесі навчання і в позакласній роботі;

• реалізовувати загальноосвітній, розвиваючий, виховний та соціокультурний потенціал навчального матеріалу заняття;

• формувати і розвивати інтелектуальну та емоційну сфери особистості учня, його пізнавальні інтереси;

7. Дослідницькі вміння:

• вести спостереження і аналізувати уроки, виховні та позакласні заходи в методичному, загально дидактичному і психологічному аспектах з позицій сучасних вимог і з урахуванням досягнень передового досвіду роботи вчителів;

• здійснювати самоаналіз, теоретично осмислювати досвід роботи інших практикантів, особливо при аналізі уроків, виховних та позакласних заходів;

• систематизувати, узагальнювати факти педагогічної діяльності в цілях виконання науково-методичної роботи в період педпрактики;

• вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати освітній процес, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми та прийоми навчання.

Отримання таких умінь не може забезпечити вивчення теоретичних дисциплін, тому необхідно створити здобувачам освіти спеціальні умови, які допоможуть їм формувати необхідні практичні уміння педагогічної діяльності.

Здобувачі освіти виконують усі види діяльності, передбачені програмою. **При невиконанні вимог адміністрації школи здобувач освіти може бути відстороненим від практики.** Здобувачеві освіти, який відсторонений від практики або робота якого на практиці визнана незадовільною, за рішенням деканату педагогічного факультету і кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти призначається **повторне проходження практики без відриву від** навчальних **занять в університеті.**

Методологічні підходи до проєктування практики

1. Загальні положення про організацію і проведення практики

Практика розглядається як інтегрований компонент формування професійної компетентності вчителя початкових класів. Вона є зв'язком між теоретичним навчанням і майбутньою професійною діяльністю.

Практика здобувачів освіти педагогічного факультету проводиться у 2 (навчальна (пропедевтична)) та 3 (навчальна (психолого-педагогічна)) семестрах упродовж чотирьох тижнів кожна. По 2-3 здобувачі освіти з групи направляються в один із класів початкової школи закладів загальної середньої освіти. Щоденне перебування здобувачів освіти у школі – 6 годин. Здобувачі освіти виконують усі види діяльності, передбачені програмою. **При невиконанні вимог адміністрації школи здобувач освіти може бути відстороненим від практики.**

Здобувачеві освіти, який відсторонений від практики або робота якого на практиці визнана незадовільною, за рішенням деканату педагогічного факультету і кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти призначається **повторне проходження практики без відриву від** навчальних **занять в університеті.**

Розпочинається практика із настановної конференції, на якій здобувачам освіти повідомляється мета, завдання, програма практики, здійснюється розподіл здобувачів освіти у школи та класи.

На період практики один із студентів групи, які працюють в одній школі, призначається *старостою*.

Групові керівники (визначені наказом ректора) проводять наради зі здобувачами освіти своєї групи, супроводжують їх у школу, знайомлять з дирекцією школи, розподіляють по класах.

2. Обов'язки учасників практики

Обов'язки завідувача кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти:

1. Залучає до керівництва практикою досвідчених викладачів, які обізнані з роботою та управлінням закладами освіти.
2. Здійснює навчально-методичне керівництво діяльністю викладачів, залучених до проведення практики.
3. Забезпечує виконання графіків роботи організації та проведення практики.
4. Бере участь у проведенні настановної та підсумкової конференцій практики.
5. Контролює проведення практики, як одного з видів освітнього процесу.
6. Здійснює організацію і керівництво:

- розробкою наскрізних програм практик за спеціальністю Початкова освіта;

- участю викладачів і студентів-практикантів у настановній і підсумковій конференціях з практики;
- розподілом здобувачів освіти за базами практик;
- забезпеченням дирекцію шкіл навчально-методичними документами (програмами, переліком індивідуальних завдань та ін.);
- заслуховуванням звітів викладачів про проведення практики;
- обговоренням на засіданні кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти питань з розробки заходів щодо поліпшення її проведення;
- підготовкою звітної документації студентів-практикантів, а також збереженням її на кафедрі після завершення практики;
- узагальненням звітів про практику й поданням їх декану факультету.

Обов'язки викладача - керівника практики

Викладач відповідальний за організацію та проведення практики від кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти:

- забезпечує організаційну, методичну, педагогічну роботу здобувачів освіти на практиці;
- знайомиться з групою студентів-практикантів, які проходитимуть практику під його керівництвом (академічною успішністю, дисципліною, нахилами тощо);
- супроводжує здобувачів до закладу освіти (бази практики), де відбуватиметься практика;
- знайомить здобувачів освіти з керівником від бази практики, узгоджує з ним порядок проходження практики;
- розподіляє (разом з дирекцією школи) здобувачів освіти по класах;
- контролює виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку і дотримання індивідуальних планів проходження практики;
- надає допомогу студентам-практикантам у всіх видах діяльності передбачених програмою практики;
- бере участь у роботі комісії по захисту і оцінюванню результатів практики, у підготовці підсумкових конференцій з практики;
- перевіряє звіти та документацію студентів про проходження практики, дає відгуки про їх роботу і подає завідувачу кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями й пропозиціями щодо вдосконалення практичної підготовки студентів.

Обов'язки старости студентської групи

Староста студентської групи, призначена на період проходження практики, зобов’язана:

- вести записи в журналі обліку роботи здобувачів освіти на навчальній (пропедевтичній) та навчальній (психолого-педагогічній) практиці;
- відмічати відвідування студентами закладу освіти (бази практики);

- повідомляти про колективні консультації, доручення керівника практики;
- складати разом з учителями графік проведення пробних фрагментів уроків, планувати підготовку наочності;
- допомагати у підготовці звітної конференції з проходження практики здобувачів;
- підготувати звіт про проходження практики студентів групи в закріпленому закладі освіти.

Обов'язки студента-практиканта:

Здобувачі освіти педагогічного факультету спеціальності 013 «Початкова освіта» при проходженні практики зобов'язані:

- приймати участь у настановній і підсумковій конференціях з практики;
- до початку практики одержати у керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку школи, розпоряджень адміністрації і керівників практики;
- брати активну участь у громадському житті школи;
- працювати в школі щоденно не менше **6** годин (у класі, за яким закріплений студент-практикант);
- вести щоденник спостережень, в якому фіксувати всю свою роботу: навчальну, виховну, методичну, громадську, свої спостереження;
- у повному обсязі виконувати всі завдання та види діяльності передбачені програмою практики і вказівками керівника;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно підготувати та подати на кафедру педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти (не пізніше 2 днів від дня закінчення практики) звіт та документацію про проходження практики.

3. Зміст навчальної (пропедевтичної) практики

Під час проходження навчальної (пропедевтичної) практики освітньо-виховна робота студентів-практикантів здійснюється в **три етапи** (чотири тижні):

1. Ознайомлювальний етап (**І тиждень**).
2. Основний етап (**ІІ-ІІІ тижні**).
3. Підсумковий етап (**ІV тиждень**).

**Уся інформація про учня з ООП повинна подаватися лише з дозволу батьків дитини або осіб, які їх замінюють.*

Напрями діяльності	Вид діяльності	Форма звіту
	Перший тиждень	
Ознайомлювальний	1. Участь у *настановній конференції* з організації навчальної (пропедевтичної) практики. 2. Зустріч із *директором чи заступником* закладу освіти. 3. *Ознайомлення* з особливостями діяльності освітніх осередків НУШ. 4. Ознайомлення студентів-практикантів з: o особливостями організації *освітнього* процесу в школі (*історія школи, режим роботи школи, правила поведінки в закладі освіти);* o *навчально-методичною базою* школи; o *методичною роботою* школи; o *внутрішньошкільним контролем*. 5. Розподіл студентів *по класах*. 6. Знайомство *з учителем, класом*. 7. Ведення щоденника. 8. Аналіз *підручників, програм, класного журналу* та іншої документації. 9. Вироблення умінь *укладати календарні плани, аналіз розкладу уроків*. 10. Спостереження за *організацією освітнього процесу в класі* впродовж робочого дня, режимом *освітнього* процесу класу. 11. Ознайомлення з особливостями організації занять (*розміщення дітей за партами в залежності від їх зросту, особливостей зору, слуху*; прищеплення санітарно-гігієнічних навичок під час читання, письма; та ін.). 12. Знайомство з функціональними *обов'язками класного керівника*.	Записи у щоденнику

Другий-третій тижні		
Основний	1. Надання допомоги вчителю у проведенні занять та організації класу. Вивчення класної документації. 2. Ознайомитися із введенням електронних журналів та щоденників. 3. Спостереження та аналіз уроків, проведених учителем. 4. *Вивчення досвіду роботи вчителя-класовода*, застосування ним інноваційних технологій. 5. Розробка стратегії уроку, який планується проводити (*визначення цілей і змісту уроку, їх реалізація; вибір методів навчання; укладання поурочного плану*). 6. Проведення *уроків* або *фрагментів уроків* (не менше **2**). 7. Виготовлення *наочності*, роздаткового матеріалу до уроків. 8.Підготовка та проведення спільно з учителем *заходів* [наприклад, ранкових зустрічей, культпоходів у кіно, театр; проведення конкурсів, змагань тощо] – (не менше **3).**	Записи у щоденнику. Проведення уроків або фрагментів уроків. Проведення ранкових зустрічей. Оформлення наочності до уроків.
Четвертий тиждень		
Підсумковий	1.Визначення мотивів учіння учнів класу. 2.Написання психолого-педагогічної *характеристики* на одного з *учнів* класу. *3.*Написання *звіту про проходження навчальної (пропедевтичної) практики.* *4.*Участь у *підсумковій конференції*.	Записи у щоденнику. Оформлення конспектів виховних заходів. Оформлення наочності до виховних занять.

4. Зміст навчальної (психолого-педагогічної) практики

Під час проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики освітньо-виховна робота студентів-практикантів здійснюється в **три етапи** (чотири тижні):

1. Ознайомлювальний етап (**І тиждень**).
2. Основний етап (**ІІ-ІІІ тижні**).
3. Підсумковий етап (**IV тиждень**).

**Уся інформація про учня з ООП повинна подаватися лише з дозволу батьків дитини або осіб, які їх замінюють.*

Напрями діяльності	Вид діяльності	Форма звіту
	Перший тиждень	
Ознайомлювальний	1. Участь у *настановній конференції* з організації навчальної (психолого-педагогічної) практики. 2. Зустріч із *директором чи заступником* закладу освіти. 3. Аналіз нового освітнього середовища в закладі освіти. 4. Ознайомлення студентів-практикантів із: o особливостями організації *освітнього* процесу в школі (*історія школи, режимом роботи школи, правила поведінки в закладі освіти);* o шкільною документацією (*особовими справами учнів класу*); o *навчально-методичною базою* школи; o *методичною роботою* школи; o *внутрішньошкільним контролем*. 5. Розподіл студентів *по класах*. 6. Знайомство *з учителем, класом*. 7. Ведення щоденника. 8. Аналіз *підручників, програм, класного журналу* та іншої документації. 9. Вироблення умінь *укладати календарні плани, аналіз розкладу уроків*. 10. Спостереження за *організацією освітнього процесу в класі* упродовж робочого дня, режимом *освітнього* процесу класу. 11. Ознайомлення з особливостями організації занять (*розміщення дітей за партами залежно від їх зросту, особливостей зору, слуху*; прищеплення санітарно-гігієнічних навичок під час читання, письма; та ін.). 12. Знайомство з функціональними *обов'язками класного керівника.*	Записи у щоденнику

Другий-третій тижні		
Основний	1. Надання допомоги вчителю у проведенні занять та організації класу. 2. Ознайомитися із введенням електронних журналів та щоденників. 3. Спостереження та оформлення *матриці* аналізів уроків, проведених учителем (не менше **10** з різних освітніх галузей). 4. *Вивчення педагогічного досвіду роботи вчителя-класовода*, застосування ним інноваційних технологій. 5. Відвідування та аналіз *2-3 уроків інших учителів* початкових класів. 6. Розробка стратегії уроку, який планується проводити (*визначення цілей і змісту уроку, їх реалізація; вибір методів навчання; укладання поурочного плану*). 7. Проведення *уроків* або *фрагментів уроків* (не менше **4**) з різних освітніх галузей. 8. Відвідування та аналіз *уроків,* проведених *студентами-практикантами* (не менше **2**). 9. Виготовлення *наочних засобів* навчання, роздаткового матеріалу до уроків. 10. Підготовка та проведення спільно з учителем заходів (наприклад, *ранкових зустрічей*, культпоходу в кіно, театр; проведення конкурсів, змагань, тощо] – (не менше **4**). 11. Підготовка та проведення *індивідуальної роботи* учнями, робота з дітьми з особливими потребами. 12. Укладання матеріалів на допомогу *батькам* (*пам'ятки, рекомендації* [наприклад, як вивчити вірш, як виконати домашнє завдання] тощо).	Записи у щоденнику. Проведення уроків/фрагментів уроків. Оформлення наочних засобів навчання до уроків. Оформлення наочності до ранкових зустрічей.
Четвертий тиждень		
Підсумковий	1.Визначення мотивів учіння учнів класу. 2.Укладання психолого-педагогічної характеристики класу. *3.*Написання *звіту про проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики.* 4.Підготовка та *оформлення документації*. 5.Участь у *підсумковій конференції.* Підготовка підсумкової презентації за результатами практики.	Записи у щоденнику. Оформлення психолого-педагогічної характеристики класу. Оформлення папки з документацією. Підготовка звіту про проходження практики у вигляді презентації.

Звітна документація
з навчальної (пропедевтичної) практики

За результатами навчальної (пропедевтичної) практики студенти-практиканти готують і подають:

У паперовому форматі на кафедру педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти (каб. 02):

Журнал обліку роботи (завірений підписом та печаткою закладу загальної середньої освіти) здобувача на період проходження навчальної (пропедевтичної) практики зі **звітом про** проходження навчальної (пропедевтичної) практики **(з власним підписом та підписом учителя)**.

В електронному форматі на електронну пошту kppo@rshu.edu.ua

1) **Щоденник** спостереження навчальної (пропедевтичної) практики (щоденник, який містить: план – «сітку» класу, розклад дзвінків, розклад уроків, календарне планування, щоденний звіт про виконану роботу).
2) **Конспекти** 2 фрагментів уроків / уроків.
3) **Конспекти** 3 ранкових зустрічей/ *виховних заходів*.
4) **Наочність** та **дидактичний матеріал**.
5) Вивчення та узагальнення педагогічного **досвіду вчителя**.
6) **Звіт** з **діяльності** освітніх осередків НУШ.
7) Психолого-педагогічна **характеристика** на учня.
8) **Скан / фотокопію журналу обліку роботи** здобувача на період проходження навчальної (пропедевтичної) практики **(з відповідними підписами та печаткою закладу загальної середньої освіти).**
9) **Презентація-звіт** групи за результатами проведеної навчальної (пропедевтичної) практики.

У темі листа вказати прізвище та групу.

Звітна документація
з навчальної (психолого-педагогічної) практики

За результатами навчальної (психолого-педагогічної) практики студенти-практиканти готують і подають:

У паперовому форматі на кафедру педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти (каб. 02):

Журнал обліку роботи (завірений підписом та печаткою закладу загальної середньої освіти) здобувача на період проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики зі **звітом про** проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики **(з власним підписом та підписом учителя).**

В електронному форматі на електронну пошту kppo@rshu.edu.ua

1) *Щоденник* спостереження навчальної (психолого-педагогічної) практики (щоденник, який містить: план – «сітку» класу, розклад дзвінків, розклад уроків, календарне планування, щоденний звіт про виконану роботу).
2) *Матриці аналізів уроків* (за дидактичною структурою) – 10.
3) *Конспект 4 фрагментів уроків/уроків (з різних освітніх галузей), проведених практикантом.*

4) Конспекти 4 *ранкових зустрічей / виховних заходів.*
5) Наочність та дидактичний *матеріал*.
6) *Психолого-педагогічна характеристика класу.*
7) Скан / фотокопію журналу обліку роботи здобувача на період проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики **(з відповідними підписами та печаткою закладу загальної середньої освіти).**
8) **Презентація-звіт** групи за результатами проведеної навчальної (психолого-педагогічної) практики (кожна група окремо).

У темі листа вказати прізвище та групу.
Загальна оцінка виставляється як сума отриманих практикантом балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти за результатами проходження навчальної (пропедевтичної) практики

Звітні матеріали	Кількість балів
Ведення щоденника спостережень практики	**5**
Проведення фрагментів уроків/ уроків (не менше 2)	**10**
Спостереження за уроками вчителів	**5**
Проведення ранкових зустрічей (не менше 3)	**15**
Аналіз педагогічного досвіду вчителя	**5**
Складання характеристики на учня класу	**5**
Звіт з діяльності освітніх осередків НУШ	**5**
Звіт студента про проходження навчальної (пропедевтичної) практики	**5**
Естетичне оформлення документації. Наочність та дидактичні матеріали	**5**
Завдання від кафедри теорії та методик виховання	**40**
Загальна кількість балів	**100**

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти за результатами проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики

Звітні матеріали	Кількість балів
Ведення щоденника спостережень	**5**
Проведення фрагментів уроків (не менше 4)	**20**
Матриця аналізів уроків, проведених учителем (не менше 10)	**10**
Конспект ранкових зустрічей (не менше 4)	**20**
Укладання психолого-педагогічної характеристики класу.	**5**
Звіт студента про проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики	**5**
Естетичне оформлення документації. Наочні та дидактичні матеріали	**5**
Завдання від кафедри теорії та методик виховання	**15**
Завдання від кафедри вікової та педагогічної психології	**15**
Загальна кількість балів	**100**

Критерії оцінювання результатів практики:

90-100 балів (А) – «відмінно» ставиться, якщо здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, логічно та обґрунтовано виклав та бездоганно оформив звіт про проходження практики, який за замістом, обсягом, структурою відповідає вимогам до практики; виявив високий рівень практичних умінь під час виконання завдань практики; упевнено та аргументовано здійснив захист практики.

82-89 балів (В) – «добре» ставиться, якщо здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, виклав з певними незначними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за замістом, обсягом, структурою відповідає вимогам до практики; виявив високий рівень практичних умінь під час виконання завдань практики; упевнено та аргументовано здійснив захист.

74-81 балів (С) – «добре» отримує здобувач вищої освіти, який повністю виконав програму практики; підготував, виклав з певними незначними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за замістом, обсягом, структурою в основному відповідає, вимогам до практики; виявив рівень практичних умінь під час виконання завдань практики, необхідний для переважно успішного розв'язання практичних завдань; здійснив захист практики з. деякими неточностями у другорядному матеріалі, які виправив самостійно.

60-73 балів (Е, D) – «задовільно» ставиться, якщо здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, виклав з певними незначними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за замістом, обсягом, структурою в основному відповідає вимогам: до практики; але визначається неточностями, порушенням логіки; виявив рівень практичних умінь під час виконання завдань практики, необхідний для розв'язання переважної більшості практичних завдань; здійснив захист практики зі значними помилками та порушенням послідовності, які виправив з допомогою викладача.

0-59 балів – «незадовільно» отримує здобувач вищої освіти, який неповністю виконав програму практики, працював, під час практики безсистемно; підготував, виклав зі значними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за замістом, обсягом, структурою лише частково відповідає вимогам до практики; виявив недостатній рівень практичних, умінь під час виконання завдань практики, необхідний для розв'язання практичних завдань; здійснив захист практики зі значними помилками та порушенням послідовності, які не зміг виправити.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	***A***	**Відмінно**	Зараховано
82-89	***B***	**Добре**	
74-81	***C***		
64-73	***D***	**Задовільно**	
60-63	***E***		
35-59	***FX***	**Незадовільно** з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	***F***	**Незадовільно** з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичні рекомендації
до оформлення звітних документів практики

Додаток 1

Зразок титульної сторінки папки
з навчальної (пропедевтичної) / навчальної (психолого-педагогічної)
практик

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти

Звітна документація
з навчальної (пропедевтичної) практики /
з навчальної (психолого-педагогічної) практики
спеціальність 013 Початкова освіта

_____
(Прізвище, ім'я, по-батькові здобувача освіти)

Курс _____
Група _____
База практики _____
Терміни практики _____
Керівник практики _____

Рівне – 2025

Додаток 2

Орієнтовна схема змісту звіту

Оцінка організації практики; загальна характеристика матеріальної бази школи, класу; узагальнення змісту навчально-виховної роботи вчителя того класу, в якому працює студент-практикант.

Виконання індивідуального плану роботи.

Виконання навчальної роботи в школі відповідно до індивідуального плану: які проведені фрагменти уроків і в яких класах, оцінки, основні позитивні сторони і недоліки; які були труднощі у проведенні фрагментів уроків і чим вони зумовлені, як вони долались, які дидактичні завдання вирішувались у процесі практики, що зроблено, щоб навчити школярів самостійно оволодівати знаннями, яка робота проводилась із невстигаючими, з відмінниками і з тими, хто виявляв підвищений інтерес до вивчення окремих дисциплін.

Виконання виховної роботи відповідно до індивідуального плану: які виховні завдання вирішувались на уроці; які форми роботи практикувались у класі; аналіз особистих успіхів та недоліків у проведенні виховної роботи на уроці з учнями класу.

Аналіз методичної роботи, проведеної студентом-практикантом у класі. Як вивчався і використовувався досвід роботи вчителів, вихователів, з яких проблем? (Привести конкретні приклади).

Які вміння та навички ви здобули в процесі практики? Які завдання ви визначили для себе на майбутнє?

Загальні висновки про практику, її значення в становленні педагога. Ваше ставлення до професії вчителя. Пропозиції з удосконалення змісту й організації практики. Чи отримали ви задоволення від цієї роботи? З якими труднощами ви зустрілись?

Примітка: У звіті дати характеристику освітнього процесу конкретної школи.

Додаток 4

Зразок оформлення титульної сторінки щоденника

Щоденник

студента-практиканта _____

_____ факультету _____ курсу __ ____ групи

База практики _____

Терміни практики _____

Керівник практики _____

Директор школи _____

Заступник директора в початковій школі _____
_____

Вчитель _____

Адреса школи:_____
Телефони:_____

Додаток 4

План-схема щоденника спостереження

Розклад дзвінків.

Розклад уроків.

Календарне планування уроків на період практики.

Щоденний звіт про виконану роботу.

Додаток 5

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту уроку

Конспект
уроку з _____
(назва дисципліни)

Тема: «_____»

Школа_____
Клас _____
Дата _____
Студент-практикант _____
(прізвище, ім'я, по батькові)
Підпис керівника _____
Оцінка _____
Підпис вчителя _____

Додаток 6

План-проєкт уроку

Дата _____
Клас _____
Тема уроку _____
Мета уроку _____
Цільові дидактичні завдання уроку_____

Знання, уміння та навички, які формуються на уроці _____

Обладнання _____
Тип уроку _____

Хід уроку

Етап	Час, хв.	Зміст етапу уроку	Цільові дидактичні завдання Вказати завдання у підручнику

Додаток 7

Схема спостереження уроку

Дата _____
Клас _____
Тема уроку _____
Мета уроку _____
Цільові дидактичні завдання уроку_____

Знання, уміння та навички, які формуються на уроці _____

Обладнання _____
Тип уроку _____

Карта спостереження на уроці

Етапи уроку	**Час**	**Спостереження**		**Примітки**
		Дії вчителя	Дії учнів	

Картку спостереження студенти використовують для написання психолого-педагогічного аналізу уроку.

Додаток 8

Програма психолого-педагогічного аналізу уроку

І. Загальні відомості про урок

Дата проведення, школа, клас, прізвище, ім'я та по батькові вчителя, предмет, кількість учнів за списком, кількість присутніх, порядковий номер уроку, де проводиться (у класі, кабінеті, лабораторії, майстерні).

Освітнє середовище: чистота, освітленість, провітрюваність, готовність учнів до навчання. Організація уваги і готовності учнів до роботи. Тривалість організаційного етапу. Тема і мета уроку.

ІІ. Тип і структура уроку

Доцільність вибору типу і структури уроку стосовно теми і дидактичної мети заняття. Послідовність окремих етапів уроку. Усвідомлення учнями виконаних домашніх завдань. Ліквідація виявлених недоліків. Оцінювання знань, умінь і навичок учнів. Розподіл часу на уроці. Підбиття підсумків і завершення уроку. Своєчасність домашнього завдання.

ІІІ. Зміст уроку

Тема уроку та її відповідність змісту навчальної програми. Актуалізація і корекція опорних понять. Зв'язок із попереднім матеріалом, життям і досвідом учнів. Ефективність використання наочності і ТЗН; проблемність навчання; організація активного мислення. Ефективність методів і прийомів закріплення знань, організація колективних та індивідуальних форм роботи, в тому числі зі слабкими учнями. Актуалізація почуттів і опорних знань.

Ефективність сприйняття й усвідомленості, рівень засвоєння нового матеріалу учнями.

ІV. Методи і прийоми навчання на уроці

Які методи і прийоми застосовував учитель на уроці?

Чи відповідали вони змісту навчального матеріалу, меті і завданням уроку та віковим особливостям учнів?

Як дотримувався учитель головних вимог до уроку (виховних, дидактичних, психологічних, санітарно-гігієнічних)? Як реалізовувались на уроці дидактичні принципи?

Взаємозв'язок репродуктивної і творчої активності й пізнавальної самостійності учнів на уроці. Як розвивалися на уроці спостережливість і логічне мислення учнів? Чи використовувалися прийоми порівняння, протиставлення, узагальнення й систематизації? Як формувалися в учнів уміння вчитися, використовувати наукову інформацію? Прийоми забезпечення зворотного зв'язку для керування процесом засвоєння. Формування в учнів пізнавального інтересу і навичок самоконтролю.

Оцінювання знань учнів. Чи було здійснено індивідуалізацію та диференціацію навчальних завдань? Обсяг домашнього завдання.

V. Поведінка учнів на уроці

Якою мірою учні залучені до активної розумово-пізнавальної праці? Спрямованість і сконцентрованість їхньої уваги. Дисципліна учнів на різних етапах уроку й методи та прийоми реагування вчителя на випадки порушення її. Ставлення учнів до вчителя. Прояви організаційної й пізнавальної

самостійності учнів.

VI. Поведінка вчителя на уроці

Уміння володіти увагою класу, організовувати його роботу, підвищувати активність, інтерес, увагу, тримати дисципліну, враховувати індивідуальні особливості кожного учня.

Стиль і тон у роботі (жвавий, рішучий, повільний, байдужий). Педагогічний такт. Спостережливість, вдумливість, витримка, винахідливість, емоційність.

Зовнішній вигляд. Культура мовлення, поза, міміка, жестикуляція, охайність. Чи користується авторитетом в учнів?

VII. Висновки і пропозиції

Досягнення мети. Виконання плану уроку. Обсяг і якість знань учнів. Виховне, освітнє і розвивальне значення уроку. Що цінного із цього уроку можна взяти для себе або рекомендувати для впровадження в практику інших учителів? Поради вчителю, як закріпити й удосконалити позитивні моменти уроку чи подолати недоліки.

Додаток 9

Матриця аналізу уроку

За даною матрицею здобувач освіти визначає ефективність уроку

Параметри спостереження		Показники параметру	Ступінь вияву				
			1	0,75	0,5	0,25	0
Діяльність учителя	Організаційна	1-4 .Дидактичне проєктування навчання школярів • оптимальність визначення мети уроку • конкретизація завдань навчання • конкретизація змісту навчання • планування методів, засобів, форм навчання					
		5. Дотримання основних психологічних та гігієнічних вимог					
		6. Наявність ефективного зворотного зв'язку з учнями					
		7. Рівень педагогічної та методичної майстерності					
		8. Якість мови (темп, дикція, образність, емоційність, виразність, правильність)					
		9. Раціональне використання часу уроку					
		10. Доцільність вибраного типу та структури уроку					
		11. Дотримання правил охорони праці					
	Навчальна	12 .Стимулювання школярів до навчально-пізнавальної діяльності, постановка мети, визначення завдань навчання, формування позитивних мотивів учіння					
		13-16. Організація дидактичного процесу - організація сприйняття - організація усвідомлення - організація закріплення - організація застосування знань					
		17-25. Реалізація принципів навчання - науковості - доступності - самостійності й активності учнів у процесі навчання - систематичності й послідовності навчання - диференціації та індивідуалізації					

		навчання - свідомості й міцності засвоєння знань, умінь та навичок - зв'язку теорії з практикою, навчання з життям - наочності (ефективність та доцільність використання наочності та ТЗН) - єдності освітньої, виховної та розвивальної функцій навчання					
		26. Доцільність вибору методів навчання змісту теми, меті уроку, проміжних завдань та завдань окремих етапів уроку та їх реалізація					
		27. Реалізація педагогічно доцільного комплексу засобів навчання з урахуванням поставленої мети і завдань уроку, змісту теми, індивідуальних особливостей учнів					
		28. Раціональність вибору та реалізація форм організації навчальної діяльності учнів на уроці					
		29.Зворотній зв'язок, контроль за ЗУН					
	Виховна	30 .Моральна та світоглядна спрямованість					
		31. Формування загальнонавчальних навичок					
		32. Робота над культурою мовленнєвої поведінки					
		33. Вплив уроку на інтелектуальний розвиток учнів					
		34. Реалізація виховного потенціалу змісту навчального матеріалу на уроці					
Діяльність учнів		35. Рівень пізнавальної активності, наявність інтересу до уроку, предмета					
		36. Ступінь самостійності					
		37. Уміння виділяти головне в навчальному матеріалі					
		38. Рівень аналітичних умінь та навичок					
		39. Розвиток навичок колективної роботи					
		40. Організованість, дисциплінованість					

Еу = ∑ балів / 40 х 100%

Якщо ефективність уроку **≥ 80%**, то урок проведено на високому методичному рівні.

Якщо ефективність уроку **69-79%**, то урок проведено на достатньому рівні.

Якщо ефективність уроку **60-68%**, то урок проведено на середньому рівні **.**

Додаток 10

Аналіз педагогічного досвіду вчителя

_____

(прізвище, ім’я, по-батькові)

Етапи вивчення досвіду

- Тема і мета за якою працює вчитель.
- Частковий опис досвіду.
- Творчий звіт учителя (якщо є).

Додаток 11

Програма вивчення особистості учня та складання психолого-педагогічної характеристики

Загальні відомості про школяра.
Прізвище, ім’я дитини, вік.
Психологічна характеристика місця і ролі школяра в сім'ї.
Тип сім'ї, хто батьки, умови виховання в сім’ї.
Взаємовідносини між батьками. Культурний рівень сім’ї.

І. ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ШКОЛЯРА

Стан здоров’я, самопочуття.
Особливості нервової системи.
Вивчення рівня і характеру шкільної тривожності.
Особливості адаптації школярів до умов шкільного життя.

ІІ. СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ. МОТИВАЦІЯ. САМООЦІНКА. РІВЕНЬ ДОМАГАНЬ

Спрямованість особистості.
Мотивація. Сила або слабість бажань і потягів.
Схильність до боротьби мотивів.
Схильність до обговорення мотивів.
Здатність до ухвалення рішення.
Характеристика інтересів.
Самооцінка школяра (адекватна, неадекватна).
Впевненість у собі. Вимогливість до себе.
Вплив самооцінки на успішність навчання.
Рівень домагань школяра. Характеристика рівня домагань (занижений, адекватний, завищений).

ІІІ. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СФЕРИ

Мотивація освітньої діяльності.
Визначення мотивів навчання.
Визначення інтегрованого рівня розвитку школяра за психологічними та загально дидактичними характеристиками навчальної діяльності.
Визначення рівня розвитку школяра як суб’єкта навчальної діяльності.
Спостереження за інтенсивністю пізнавальної діяльності школяра.
Вивчення ставлення до учіння, навчальних предметів та домашніх завдань.
Особливості пізнавальної діяльності учнів у освітньому процесі.
Вивчення пізнавальних психічних процесів та інтелекту.
Спостереження за відчуттями та сприйняттям учня.
Характеристики школяра за рівнем розвитку пам'яті. Особливості пам'яті, точність, швидкість, міцність запам'ятовування.

Характеристики школяра за рівнем навчальних досягнень та розвитку індивідуальних особливостей мислення.

Систематичність і критичність мислення.

Ступінь розвитку образного і абстрактного мислення.

Розвиток логічного мислення (послідовність і доказовість у викладі своїх думок, уміння виділяти загальні і відмінні ознаки, уміння міркувати, робити висновки).

Здатність до аналізу, синтезу, порівняння, співставлення, гнучкість мислення.

Характеристики школяра за рівнем мовленнєвого розвитку.

Характеристики школяра за рівнем розвитку уяви.

Характеристики школяра за рівнем розвитку довільної уваги та спостережливості.

Стійкість, зосередженість, розсіяність, переключення, розподіл та інші особливості уваги.

Спостереження за увагою школярів на уроці.

Спостереження особливостей уваги залежно від темпераменту.

IV. ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ ШКОЛЯРА

Спостереження загальних особливостей емоційної сфери школяра (сила, інтенсивність емоцій та почуттів; тривалість, стійкість емоцій та почуттів; рівень зовнішніх виявів почуттів; вплив почуттів на розумові й вольові процеси; варіанти вияву загального емоційного тонусу школяра; спостереження емоційної збудливості або врівноваженості).

Спостереження за виявами вищих почуттів.

Спостереження настроїв і афектів.

Вивчення недоліків емоційної сфери.

Спостереження симптомокомплексів емоційної чутливості; емоційної незрілості; депресії.

Спостереження виявів дезадаптивної поведінки.

Спостереження вольових якостей особистості (сміливість, рішучість, цілеспрямованість, самостійність, ініціативність, наполегливість, витримка, дисциплінованість, організованість, самовладання, самоконтроль; здатність до фізичного (психомоторного) гальмування; здатність до позитивного вольового зусилля; ступінь опірності зовнішнім впливам).

Спостереження виявів слабовілля. Встановлення причин слабкої волі.

V. ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ШКОЛЯРА

Темперамент. Вияв деяких особливостей типу вищої нервової діяльності (сила, урівноваженість, рухливість).

Визначення типу темпераменту, найбільш яскраво виражені властивості темпераменту (сенситивність, врівноваженість, ригідність/пластичність).

Спостереження за показниками основних властивостей особистості: екстраверсії – інтроверсії.

Характер. Вивчення характерологічних якостей особистості.

Риси характеру, що виявляється у ставленні до навчання (старанність, активність, дисциплінованість, ініціатива в підтриманні порядку).

Риси характеру, що виявляються у ставленні до класу і школи (переживання успіхів і не успіх і всього класу і школи, боротьба за честь класу і школи, ставлення до заходів, що проводяться в класі, школі).

Риси характеру, що виявляються до громадських обов'язків і доручень. Яку громадську роботу виконує школяр, чи має почуття відповідальності і обов'язку перед колективом за виконану роботу, чи спостерігається самостійність у роботі, ініціативність, активність.

Риси характеру, що виявляються у ставленні до праці, старанність, працьовитість (або лінощі), любов до праці, наполегливість.

Риси характеру, що виявляються у ставленні до товаришів, учителів, батьків, дорослих: доброта, чуйність, грубість, товариськість, навіюваність, конформізм, вимогливість до себе і інших, принциповість.

Риси характеру, що виявляються у ставленні до самого себе: самолюбство, почуття власної гідності, скромність, гордість, самокритичність.

Риси характеру, що проявляються до речей: акуратність, недбайливість чи бережливість.

Найбільш характерні позитивні риси учня, які обов'язково необхідно враховувати при індивідуальному підході. Спостереження гіпертрофованих рис характеру дітей.

Здібності. Загальні і спеціальні здібності. Найбільш видатні здібності учнів (музичні, технічні, математичні). З яких предметів виявляє особливі здібності.

VI. ІНДИВІДУАЛЬНІ МІЖОСОБИСТІСНІ ОСОБЛИВОСТІ ШКОЛЯРА ТА ЙОГО МІЖОСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ. СОЦІАЛІЗОВАНІСТЬ

Соціалізованість особистості. Соціальний статус у групі, ставлення до лідерів та ізольованих. Потреба бути членом колективу, рахуватися з його думкою, боротися за його честь. Авторитет учня в колективі школярів. Чи задоволений своїм статусом у групі? Чи прагне лідерства?

Спостереження індивідуальних міжособистісних особливостей школяра. Вивчення рівня товариськості, доброти, чесності тощо.

Визначення типу особистості.

Виявлення комунікативних потреб і схильностей учня, його готовність та уміння спілкуватися. Комунікативні та організаторські здібності.

Визначення рівня егоцентризму школяра.

Вияви конфліктності, агресивності. Спостереження виявів агресивності школяра.

Міжособистісні стосунки. Вивчення комунікативної спрямованості у міжособистісних взаєминах. Рівень міжособистісної взаємодії між учителем і учнями.

Спостереження симптомокомплексів тривожності щодо прийняття дорослими, вчителем.

Спостереження симптомокомплексів ворожості до дорослих, учителів.

Вивчення особливостей взаємин з однокласниками, ровесниками.

Спостереження симптомокомплексів тривожності щодо прийняття ровесниками.

Ставлення до негативних соціально-психологічних явищ в класі (списування, підказування, заздрощі тощо).

Вивчення проблеми відчуження «ізольованих» учнів. Схильність до усамітнення, відчуження. Спостереження симптомокомплексів відчуження. Симптомокомплекси асоціальності.

Визначення типу сприйняття індивідом групи.

VII. ЗАГАЛЬНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Визначення рівня психічного розвитку: сприятливий – несприятливий, адекватний – неадекватний.

Позитивні якості особистості з погляду на всебічний гармонійний її розвиток; недоліки і складнощі у соціально-психологічному становленні вихованця, їх причини і засоби подолання. Конкретні рекомендації щодо індивідуального підходу і виховних заходів впливу, які доцільно здійснювати школою, учнівськими організаціями, сім'єю для подальшого поліпшення навчання, розумового розвитку, ідейної спрямованості і поведінки учня.

Прогностичні прикладні поради та психолого-педагогічні рекомендації з найбільш проблемних напрямів подальшого розвитку школяра.

Ефективність проведеного спостереження.

Рефлексивний аналіз успішності проходження безвідривної педагогічної практики.

Зробіть висновки із проведеної роботи, сформулюйте необхідні рекомендації щодо предмету вашого дослідження.

Додаток 12

Орієнтовна схема вивчення класу та написання його психолого-педагогічної характеристики

І. Загальні відомості про клас

1.Склад класу. Кількість учнів (хлопців/дівчат). Статистика (без прізвищ) про сім'ї, у яких виховуються учні класу: повні/неповні, багатодітні; діти внутрішньо переміщених осіб, учасників бойових дій тощо.

2.Віковий діапазон.

3. Загальна характеристика стану здоров'я, фізичного розвитку. Чи є в класі учні з особливими освітніми потребами.

4.Коли сформовано основний колектив.

ІІ. Соціально-психологічні особливості учнів.

1.Рівень згуртованості класу.

2.Актив класу, мікрогрупи. Лідери, ізольовані. Як здійснюється опора на лідерів.

3.Ставлення до громадського життя, участь у справах класу, школи як окремих учнів, так класу в цілому.

ІІІ. Характеристика навчальної діяльності

1. Загальний рівень успішності. Кількість учнів з високим, достатнім, середнім та низьким рівнями.
2. Пізнавальна активність. На яких уроках діти найбільш активні? Як вони реагують на складні завдання?
3. Дисципліна. Стан дисципліни на уроках та перервах. Наскільки швидко діти перемикаються з відпочинку на навчання?
4. Ставлення до навчання. Чи є в учнів сформована мотивація учіння?

ІV. Виховний рівень колективу

1. Ціннісні орієнтації. Як діти ставляться до праці, природи, школи та вчителів?

2. Культура поведінки. Навички ввічливості, дотримання правил внутрішнього розпорядку школи, правил класу.

3. Традиції класу. Чи є в класі спільні свята, звички або особливі ритуали.

V . Роль учителя та участь батьків у житті класу.

1. Стиль педагогічного спілкування вчителя і учнів: демократичний, авторитарний чи ліберальний. Методи впливу: як вчитель розв'язує конфлікти? Як заохочує та стимулює дітей до активності?

2. Ставлення батьків до участі в житті дітей та класу, школи.

3. Чи реалізуються принципи педагогіки партнерства у класі.

VI . Педагогічні висновки.

1. Загальна оцінка класу. Завдання, на виконання яких має спрямовуватися робота з класом. На розвиток яких психічних процесів (увага, пам'ять, мислення) слід звернути увагу більшості учнів?

Додаток 13

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти

ЖУРНАЛ ОБЛІКУ РОБОТИ
здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
педагогічного факультету на період проходження
навчальної (пропедевтичної/психолого-педагогічної) практики

_____,
(прізвище, ім'я, по батькові)

спеціальність **013 Початкова освіта**
___ курс, група _____

База практики _____
(назва закладу загальної середньої освіти)

Директор закладу загальної середньої освіти
_____

Заступник директора в початковій школі _____

Вчитель _____

Адреса закладу освіти: _____

Термін проходження практики: **___ _____ 202_ р. - ____ _____ 202_ р.**

_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали відповідальної особи)

Печатка
закладу загальної середньої освіти

202_-202_ навчальний рік

Виконання програми практики

№ з/п	Дата	Назва уроку /заходу	Тема уроку	оцінка	Підпис керівника

Звіт

_____,

(прізвище, ім'я, по батькові)

про проходження навчальної (пропедевтичної/психолого-педагогічної) практики

Здобувач освіти _____ _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник практики

від закладу загальної середньої освіти _____ _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Результати проходження навчальної (пропедевтичної/психолого-педагогічної) практики рекомендовано оцінити на «_____».

Керівник практики

від закладу загальної середньої освіти _____ _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Дата складання заліку _____2025 року

Оцінка: за національною шкалою_____

кількість балів _____за шкалою ECTS _____

Керівник практики

від закладу вищої освіти_____ _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Список рекомендованих джерел

Основна

1. Березюк О. С., Власенко О. М. Дидактика: теорія і практика. Навч.-метод. посіб. для студ. гуман. факультетів. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2019. 255 с.
2. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.).
3. Державний стандарт початкової освіти: Схвалено рішенням колегії Міністерства освіти і науки України від 17.08.2017 р., протокол № 6/1-2. – URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti.
4. Закон України «Про загальну середню освіту» 1999. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14
5. Закон України «Про освіту» 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
6. Зміст, дидактичні структури та методичне забезпечення уроків у початкових класах (психологічні та педагогічні аспекти) /За ред. проф. Г.П. Коваль. Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. 192 с.
7. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.
8. Коршунова О. В. Методика викладання інформатики у 2-му класі: за новою прогр. «Сходинки до інформатики». Харків: Весна: Співак В. Л., 2013. 105 с.
9. Крамаренко А. М. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ»: навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. напряму підготов. 013 «Початкова освіта». Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2010. 393 с.
10. Методика навчання української мови в початковій школі: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За наук. ред. М.С. Вашуленка. Київ: Літера ЛТД, 2010. 364 с.
11. Мокрицька А. М., Танська В. В. Методика навчання природознавства в початковій школі. Житомир: Волинь, 2005. 143 с.
12. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
13. Островерхова Н.М. Аналіз уроку: концепції, методики, технології. Київ: Фірма «ІНКОС», 2003. 352 с.
14. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посібник / За ред. І.Зязюна, О.Пєхоти. Київ: Вид-во А.С.К., 2003.
15. Початкова освіта: Методичні рекомендації щодо використання в

освітньому процесі типової освітньої програми для 1 класів закладів загальної середньої освіти; типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (колективу авторів під керівництвом О. Я. Савченко); методичні коментарі провідних науковців Інституту педагогіки НАПН України щодо впровадження ідей Нової української школи в початковій освіті. Київ: УОВЦ «Оріон», 2018. 160 с.

16. Ростовський О.Я. Методика викладання музики у початковій школі : Навч.-метод. посіб. Тернопіль: Навч. кн. Богдан, 2000. 215 с.
17. Савченко О .Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. Київ: Генеза, 2002. 386 с.
18. Савченко О.Я. Дидактичні вимоги до підготовки і проведення уроків. Навчання і виховання учнів 1 класу: Методичний посібник для вчителів. Київ: Початкова школа, 2002.
19. Стрілець С. І. Методика викладання математики в початкових класах у таблицях і схемах: навч.-метод. посіб. Чернігів, 2012. 103 с.
20. Стрілецька Н. М. Методика навчання інформатики (у початковій школі): навч.-метод. посіб. Чернігів : Лозовий В. М., 2014. 239 с.
21. Суховірський С.В. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інформатики у 1-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу»: для пед. працівників. Київ: Генеза, 2021. 160 с.
22. Типові освітні програми для закл. Загальної середньої освіти: 1-2 класи. Київ: ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. 240 с.
23. Тищенко Л. Мотивація навчальної діяльності молодших школярів. *Нова педагогічна думка*. 2006. №2. С.49-52.
24. Ткачук Л. Педагогічні умови створення ситуації успіху в навчанні молодших школярі. *Школа*. 2006. №6. С.34-39.
25. Федусенко Ю. Особливості впливу навчально-ігрової діяльності на розвиток основних психічних процесів у молодшому шкільному віці. *Рідна школа*. 2005. №4. С.23-25.
26. Шахненко В. І., Сущева І. В., Бабюк Т. Й. Методика викладання основ здоров'я в початковій школі: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г. [вид.], 2013. 184 с.
27. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Львів «Новий світ 2000», 2019. 264 с.
28. Шевчук К. Д., Іванчук М. Г. Методика викладання природознавства в початкових класах: навч. посіб. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2010. 168 с.
29. Шестобуз О. С. Образотворче мистецтво з методикою викладання в початкових класах: навч.-метод. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 140 с.

Допоміжна

30. Акпинар Л. Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ: Слово, 2014. 285 с.
31. Деркач Н. І. Навчання грамоти: навч.-метод. посіб. для студ. гуманіт. ун-тів, педін-тів, пед. коледжів спец. «Педагогіка і методика початкового навчання» та вчителів поч. кл. Тернопіль: Підручники & посібники, 2003. 111 с.
32. Коваль Г. П. Виразне читання в структурі уроку: навч. посіб. для студ. пед. ін-тів, гуманіт. ун-тів, пед. коледжів спец. «Педагогіка і методика початкового навчання». Тернопіль: Астон, 2013. 173 с.
33. Методика навчання української мови в початковій школі (теоретико-прикладний аспект): хрестоматія / уклад.: Н. Мордовцева, М. Починкова, О. Цалапова. Луганськ: ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2012. Ч. 2. 155 с.
34. Методика навчання української мови в початковій школі (теоретико-прикладний аспект): хрестоматія / уклад.: Н. Мордовцева, М. Починкова, О. Цалапова. Луганськ : ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2012 . Ч. 1. 183 с.
35. Митник О. Я. Технологія побудови навчання у початковій школі як цілісного творчого процесу: навч. посіб. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. 127 с.
36. Модель навчання «Один учень - один комп'ютер» у початковій школі: навч.-метод. посіб. / уклад.: О. А. Пономарьова, О. В. Іванов ; за заг. ред. О. М. Рудіної. Луганськ : Рєзніков В. С., 2012. 151 с.
37. Науменко В. О. Психолого-педагогічні основи навчання читання у початковій школі: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 121 с.
38. Павич Н. М. Трудове навчання. 1 клас: альбом-посібник. Київ: Грамота, 2014. 63 с.
39. Педагогічна практика студентів у загальноосвітніх навчальних закладах (освітньо-кваліфікаційні рівні «бакалавр», «спеціаліст»): навч. посіб. / Уклад.: Соловей М.І., Ніколаєва С.Ю., Спіцин Є.С., Кудіна В.В., Бражник Н.О., Демчук В.С. Київ: Ленвіт, 2010. 133 с.
40. Сліпенко Д. П., Кузменкова О.Д. Особливості методики навчання учнів початкової школи на уроках фізичної культури з використанням інноваційних технологій: навч. посіб. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 192 с.

Інформаційні ресурси

1. EdEra. URL: https://www.ed-era.com/
2. Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти file:///C:/Users/lamer/Downloads/6616913a9e095953493144.pdf
3. Навчальні програми для початкової школи. URL: http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-seredn ya/pochatkova-shkola.html
4. Нова українська школа. URL: http://nus.org.ua/
5. Розвантаження та оновлення програм початкової школи. URL: http://educat.at.ua/
6. http://ibib.ltd.ua/neravnomernost-razvitiya-26112.html. http://metodportal.com/node/595»>
7. https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-seredn ya-osvita/derzhavni-standarti
8. https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/

ОРГАНІЗАЦІЯ
НАВЧАЛЬНОЇ (ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ) ТА НАВЧАЛЬНОЇ
(ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИК

Методичні рекомендації з проведення навчальної
(пропедевтичної) та навчальної (психолого-педагогічної) практик
для здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр»
за спеціальністю 013 Початкова освіта

Видруковано: Кафедра педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти
РДГУ
вул. Пластова, 31, каб. 02, м. Рівне, 33000
тел. 0-362-62-00-84